
Convenció sobre els Drets del Infant

CRC/c/GC/7

14 de novembre de 2005

Original: Castellà

CATALA

COMITÈ DELS DRETS DEL INFANT

40è període de sessions

Ginebra, 12 a 30 de setembre de 2005

**OBSERVACIÓ GENERAL NÚM. 7(2005)
Realització dels drets de l'infant en la primera infància.**

INTRODUCCIÓ

1. Aquesta observació general és producte de les experiències del Comitè en examinar els informes dels Estats Parts. En molts casos s'ha ofert molt poca informació quant a la primera infància, i els comentaris s'han limitat, principalment, a la mortalitat infantil, al registre del naixement i a l'atenció de la salut. El Comitè considerarà que es necessitava estudiar les implicacions de caràcter més ampli que la Convenció sobre els Drets de l'Infant que té per als infants petits. En conseqüència, el 2004, el Comitè va dedicar el seu dia de debat general al tema "Realització dels drets de l'infant en la primera infància". Això es va traduir en un conjunt de recomanacions (vegeu CRC/C/143, secció VII), així com en la decisió de preparar una observació general sobre aquest important tema. Mitjançant aquesta observació general, el Comitè desitja facilitar el reconeixement que els infants petits són portadors de tots els drets consagrats en la Convenció i que la primera infància és un període essencial per a la realització d'aquests drets. La definició de treball del Comitè de primera infància inclou a tots els infants petits: des del seu naixement i al llarg del primer any de vida, en els anys de pre-escolar i durant el període de transició que culmina amb la seva escolarització (vegeu el paràgraf 4 (*infra*)).

I. OBJETIUS DE L'OBSERVACIÓ GENERAL

2. Els objectius de l'observació general són:

a) Reforçar la comprensió dels drets humans de tots els infants petits i assenyalar a l'atenció dels Estats Parts les seves obligacions respecte als infants en la primera infància;

- b) Comentar les característiques específiques de la primera infància que repercuteixen en la realització dels drets;
- e) Fomentar el reconeixement dels infants petits com agents socials des de l'inici de la seva existència, dotats d'interessos, capacitats i vulnerabilitats particulars, així com de les seves necessitats en matèria de protecció, orientació i recolzament en l'exercici dels seus drets;
- d) Assenyalar la diversitat existent dins de la primera infància, que s'ha de tenir en compte quan s'aplica la Convenció, en particular la diversitat de circumstàncies, qualitat d'experiències i influències que determina el desenvolupament dels infants petits;
- e) Senyalar las diferències quant a expectatives culturals i quant al tracte donat als infants, en particular, els costums i pràctiques locals que han de respectar-se, a sempre que no contravinguin els drets de l'infant;
- f) Insistir en la vulnerabilitat dels infants que engendra la pobresa, la discriminació, el desmembrament familiar i múltiples factors adversos d'altre tipus, que violen els seus drets i soscaven el seu benestar;
- g) Contribuir a la realització dels drets de tots els infants petits mitjançant la formulació i promoció de polítiques, lleis, programes, pràctiques, capacitació professional i investigació globals centrades específicament en els drets a la primera infància.

II. DRETS HUMANS I INFANTS PETITS

3. Els infants petits són portadors de drets. La Convenció sobre els Drets de l'Infant, defineix l'infant com "tot ésser humà menor de 18 anys d'edat, tret que, en virtut de la llei que li sigui aplicable, hagi arribat abans a la majoria d'edat" (art. 1). Així, doncs, els infants petits són els beneficiaris de tots els drets consagrats en la Convenció. Tenen dret a mesures especials de protecció, i, d'acord amb les seves capacitats en evolució, a l'exercici progressiu dels seus drets. Al Comitè li preocupa que en l'aplicació de les seves obligacions en virtut de la Convenció, els Estats Parts, no hagin prestat atenció suficient als infants petits en la seva condició de portadors de drets, ni a les lleis, polítiques i programes necessaris per a fer realitat els seus drets, durant aquesta fase ben diferenciada de la seva infància. El Comitè reafirma que la Convenció sobre els Drets de l'Infant s'ha d'aplicar de forma holística en la primera infància, tenint en compte els principis d'universalitat, indivisibilitat i interdependència de tots els drets humans.

4. **Definició de primera infància.** Les definicions de primera infància varien en els diferents països i regions, d'acord amb la tendència de les tradicions locals i la forma en que estan organitzats els sistemes d'ensenyament primari. En alguns països, la transició de l'etapa pre-escolar a l'escolar es contempla poc després dels 4 anys d'edat. En altres països, aquesta transició es realitza al voltant dels 7 anys. En l'examen dels drets de la primera infància, el Comitè desitja incloure a tots els infants petits: al naixement i durant el primer any de vida, durant els anys pre-escolars i en la transició fins l'escolarització. En conseqüència, el Comitè proposa que una definició de treball, adequada per a la primera infància, seria el període comprès des del naixement fins els 8 anys d'edat; els Estats Parts haurien de reconsiderar les seves obligacions envers els infants petits d'acord amb aquesta definició.

5. **Un programa positiu per a la primera infància.** El Comitè anima els Estats Parts a elaborar un programa positiu en relació amb els drets en la primera infància. S'han d'abandonar les formes de pensar tradicionals que consideren la primera infància principalment un període de socialització d'un ésser humà immadur que s'encamina cap a la condició d'adult madur. La Convenció exigeix que els infants, en particular els infants molt petits siguin respectats com a persones per dret propi. Els infants petits han

de considerar-se membres actius de les famílies, comunitats i societats. Amb les seves pròpies inquietuds, interessos i punts de vista. En l'exercici dels seus drets, els infants petits tenen necessitats específiques en matèria de tracte físic, atenció emocional i orientació curosa, així com en el que es refereix a temps i espai per al joc, l'exploració i l'aprenentatge socials. Aquestes necessitats poden planificar-se millor des d'un marc de lleis polítiques i programes dirigits a la primera infància, en particular un pla d'aplicació i supervisió independent, per exemple mitjançant el nomenament d'un comissionat per als drets de l'infant i mitjançant avaluacions d'impacte en relació amb lleis i polítiques relatives a la infància (vegeu l'Observació general N° 2 (2002) sobre el paper de les institucions nacionals independents de drets humans en la promoció i protecció dels drets de l'infant, par. 19).

6. Característiques de la primera infància. La primera infància és un període essencial per a la realització dels drets de l'infant. Durant aquest període:

- a) Els infants petits travessen el període de més ràpid creixement i canvi de tot el seu cicle vital, en termes de maduració del cos i del sistema nerviós, de mobilitat creixent, de capacitat de comunicació i aptituds intel·lectuals, i de ràpids canvis d'interessos i aptituds.
- b) Els infants petits creen vinculacions emocionals fortes amb els seus pares o altres persones que els atenguin, dels que cerquen i necessiten cura, atenció, orientació i protecció, que s'ofereixin de forma respectuosa amb la seva individualitat i amb les seves capacitats, cada cop més grans.
- c) Els infants petits estableixen importants relacions pròpies amb infants de la seva mateixa edat, així com amb els infants més joves i més grans. Mitjançant aquestes relacions, aprenen a negociar i coordinar activitats comunes, a resoldre conflictes, a respectar acords i a assumir responsabilitats respecte d'altres nens.
- d) Els infants petits capten activament les dimensions físiques, socials i culturals del món en el que viuen, aprenent progressivament de les seves activitats i de les seves interaccions amb altres persones, ja siguin infants o adults.
- e) Els primers anys dels infants petits són la base de la seva salut física i mental, de la seva seguretat emocional, de la seva identitat cultural i personal i del desenvolupament de les seves competències.
- f) Les experiències dels infants petits en matèria de creixement i desenvolupament varien d'acord amb la seva naturalesa individual, gènere, condicions de vida, organització familiar, estructures d'atenció i sistemes educatius.
- g) Les experiències dels infants petits en matèria de creixement i desenvolupament estan poderosament influïdes per creences culturals del que són les seves necessitats i tracte idoni i en relació amb la funció activa que desenvolupen en la família i la comunitat.

7. Respectar els interessos, experiències i problemes ben diferenciats que afronten tots els infants petits, és el punt de partida per a la realització dels seus drets durant aquesta fase essencial de les seves vides.

8. Investigació sobre la primera infància. El Comitè observa el creixent corpus de teoria i investigació que confirma que els infants petits s'han de concebre com agents socials la supervivència, benestar i desenvolupament dels quals depenen de relacions estretes i estan edificats al voltant d'elles. Són relacions mantingudes normalment amb un petit nombre de persones clau, molt sovint els pares, membres de la família ampliada i companys, així com persones que els atenen i altres professionals que s'ocupen de la primera infància. De la mateixa manera, la investigació de les dimensions socials i culturals de la primera infància s'aferma en les diverses formes en les que es crea i

materialitza el desenvolupament en la primera infància, en particular les diferents expectatives dels infants petits i la multiplicitat de concerts en matèria d'atenció i educació d'aquests. Una característica de les societats modernes és que un nombre cada cop més gran d'infants, creixen en comunitats multiculturals i en contextos marcats pel ràpid canvi social, en els quals les creences i expectatives sobre els infants petits també van canviant, degut, entre altres coses, a una més gran consciència dels seus drets. S'anima els Estats Parts a basar-se en creences i coneixements sobre la primera infància tenint en compte modalitats que s'ajustin a circumstàncies locals i a pràctiques que canvien, i a respectar els valors tradicionals, sempre que aquests no siguin discriminatoris (article 2 de la Convenció) ni perjudicials per a la salut i el benestar de l'infant (art. 24.3) ni vagin en contra del seu interès superior (art. 3). Per últim, la investigació ha destacat els riscos que per als infants petits es deriven de la mala nutrició, la malaltia, la pobresa, l'abandó, l'exclusió social i tota una sèrie de factors adversos d'altre classe. Això demostra que les estratègies adequades de prevenció i intervenció durant la primera infància tenen el potencial d'influir positivament en el benestar i les perspectives de futur dels infants petits. Realitzar els drets de l'infant en la primera infància és, doncs, una manera efectiva d'ajudar a prevenir les dificultats personals, socials i educatives en la meitat de la infància i en l'adolescència (vegeu l'Observació General Núm. 4 (2003) sobre la salut i el desenvolupament dels adolescents).

III. PRINCIPIS GENERALS I DRETS EN LA PRIMERA INFÀNCIA

9. El Comitè ha identificat els articles 2, 3, 6 i 12 de la Convenció com principis generals (vegeu l'Observació general núm. 5 (2003) sobre les mesures generals d'aplicació de la Convenció). Cada principi té les seves conseqüències per als drets en la primera infància.

10. **Dret a la vida, la supervivència i el desenvolupament.** L'article 6 fa referència al dret intrínsec de l'infant a la vida i a l'obligació dels Estats Parts de garantir, en la màxima mesura possible, la supervivència i el desenvolupament de l'infant. S'insta als Estats Parts a adoptar totes les mesures possibles per a millorar l'atenció per a mares i bebès, reduir la mortalitat de lactants i la mortalitat infantil, i crear les condicions que promoguin el benestar de tots els infants petits, durant aquesta fase essencial de les seves vides. La malnutrició i les malalties previsibles continuen sent obstacles de primera magnitud per a l'organització dels drets en la primera infància. Garantir la supervivència i la salut física són prioritats, però es recorda als Estats Parts que l'article 6 engloba tots els aspectes del desenvolupament, i que la salut i el benestar psicosocial del nen petit, són, en molts aspectes, interdependents. Ambdós poden posar-se en perill per condicions de vida adverses, negligència, tracte insensible o abusu i escasses oportunitats de realització personal. Els infants petits que creixen en circumstàncies especialment difícils necessiten atenció particular (vegeu la secció VI *infra*). El Comitè recorda als Estats Parts (i a altres instàncies corresponents) que el dret a la supervivència i el desenvolupament només poden realitzar-se d'una forma holística, mitjançant el reforç de la resta de les altres disposicions de la Convenció, en particular els drets a la salut, a la nutrició adequada, a la seguretat social, a un nivell adequat de vida, a un entorn saludable i segur, a l'educació i al joc (arts. 24, 27, 28, 29 i 31) així com respectant les responsabilitats dels pares i oferint assistència i serveis de qualitat (arts. 5 i 18). Des de la seva primera infància, els infants haurien de ser inclosos en activitats que promoguessin tant la bona nutrició, com un estil de vida saludable, que previngui les malalties.

11. Dret a la no discriminació. L'article 2 garanteix els seus drets a tots els infants, sense discriminació de cap tipus. El Comitè insta als Estats Parts a assenyalar les conseqüències que aquest principi té en la realització dels drets de la primera infància.

- a) L'article 2 implica que els infants petits en general no han de ser discriminats per cap motiu, per exemple en els casos que les lleis no poden oferir igual protecció davant la violència a tots els nens, en particular els infants petits. Els infants petits corren un risc especial de discriminació, perquè es troben en una posició de relativa impotència i depenen dels altres per a la realització dels seus drets..
- b) L'article 2 també implica que no s'han de discriminar grups específics d'infants petits. La discriminació pot traduir-se en una pitjor nutrició, en una atenció i cura insuficients, en menors oportunitats de joc, d'aprenentatge i d'educació, o en les inhibicions respecte a la lliure expressió de sentiments i opinions. La discriminació pot també expressar-se mitjançant un tracte bast i expectatives poc raonables que poden adquirir un caire explotador o abusiu. Per exemple:
  - i) La discriminació contra les nenes és una greu violació de drets, que afecta la seva supervivència i totes les esferes de les seves joves vides, limitant també la seva capacitat de realitzar una contribució positiva a la societat. Poden ser víctimes d'avortaments selectius, de mutilació genital, de negligència i d'infanticidi, i fins i tot poden arribar a rebre una alimentació insuficient en el seu primer any de vida. A vegades s'espera de les nenes que assumeixin responsabilitats familiars excessives i se les priva de l'oportunitat de beneficiar-se d'educació per a la primera infància i educació bàsica.
  - ii) La discriminació contra infants amb discapacitats redueix les seves perspectives de supervivència i la seva qualitat de vida. Aquests infants tenen dret a l'atenció, la nutrició, i la cura oferta a d'altres infants. També poden necessitar assistència addicional o especial per tal de garantir la seva integració, i la realització dels seus drets.
  - iii) La discriminació contra infants infectats per la SIDA, o afectats per la malaltia els priva de l'ajuda i el recolzament que més necessiten. La discriminació pot detectar-se en les polítiques públiques, i en la provisió de serveis i en l'accés a aquests serveis, així com en pràctiques quotidianes que violen els drets d'aquests infants (vegeu també el paràgraf 27).
  - iv) La discriminació relacionada amb l'origen ètnic, la classe/casta, les circumstàncies personals, l'estil de vida o les creences polítiques i religioses (dels infants o dels seus pares) impossibilita els infants a participar plenament en societat. Afecta les capacitats dels pares per a complir amb les seves responsabilitats envers els seus fills. També afecta les oportunitats dels infants i a la seva autoestima, i comporta, també el ressentiment i el conflicte entre nens i adults.
  - v) Els infants petits que pateixen discriminació múltiple (per exemple, en relació amb el seu origen ètnic, situació social i cultural, gènere i/o discapacitats) estan en una situació de particular risc.

12. Els infants petits, poden també patir les conseqüències de la discriminació de què són objecte els seus pares, per exemple si han nascut fora del matrimoni o en altres circumstàncies que no s'ajusten als valors tradicionals, o si els seus pares són refugiats o demanen asil. Els Estats Parts tenen la responsabilitat de vigilar i combatre la discriminació, qualsevulla que sigui la forma que aquesta adopti i en qualsevol lloc que tingui efecte, tant en la família com en les comunitats, les escoles o altres institucions. Inquieta especialment la possible discriminació quant a l'accés a serveis de qualitat per a infants petits, en particular allà on els serveis d'atenció per a la salut, a l'educació, al

benestar i a d'altre tipus no tenen caràcter universal i es proporcionen mitjançant una combinació d'organitzacions públiques, privades i de beneficència. Com a primera mesura, el Comitè insta als Estats Parts a vigilar la disponibilitat i l'accés a serveis de qualitat que contribueixin a la supervivència i al desenvolupament dels infants petits, en particular mitjançant una recopilació sistemàtica de dades, desglossades segons les principals variables que presenten els antecedents familiars i les circumstàncies de l'infant.

Com a segona mesura, poden requerir-se iniciatives que garanteixin que tots els infants tinguin iguals oportunitats a l'hora de beneficiar-se dels serveis disponibles. Amb caràcter més general, els Estats Parts haurien de millorar la conscienciació quant a la discriminació contra els infants petits en general, i contra els grups vulnerables en particular.

13. Interès superior de l'infant. L'article 3 estableix el principi que l'interès superior de l'infant serà una consideració primordial en totes les mesures relatives als infants. En raó de la seva relativa immaduresa, els infants petits depenen d'autoritats responsables, que avaluen i representen els seus drets o interès superior en relació amb decisions i mesures que afecten el seu benestar, i en fer-ho tindran en compte les seves opinions i capacitats de desenvolupament. El principi de l'interès superior de l'infant apareix repetidament en la Convenció (en particular en els articles 9, 18, 20 i 21, que són els més pertinents quant a la primera infància). El principi de l'interès superior de l'infant s'aplica a totes les mesures que afecten els infants i exigeix mesures actives, tant per a protegir els seus drets i promoure la seva supervivència, creixement i benestar, com per recolzar i assistir als pares i a altres persones que tinguin la responsabilitat quotidiana de la realització dels drets de l'infant:

- a) *Interès superior dels infants com a individus.* Totes les decisions adoptades en relació a l'atenció, educació, etc. De l'infant, han de tenir en compte el principi d'interès superior de l'infant, en particular, les decisions que adopten els pares, professionals i altres persones responsables dels infants. S'apressa als Estats Parts a que estableixin disposicions perquè els infants petits, en tots els processos legals, siguin representats, independentment, per algú que actuï en el seu interès, i a que s'escoltin els infants en tots els casos en els que siguin capaços d'expressar les seves opinions o preferències..
- b) *Interès superior dels infants petits com a grup o col·lectiu.* Tota innovació de la legislació i les polítiques, decisió administrativa i judicial i provisió de serveis que afecten els infants, han de tenir en compte el principi de l'interès superior de l'infant. Això inclou les mesures que afecten directament als infants (per exemple, en relació amb els serveis d'atenció de la salut, sistemes de vigilància o escoles), així com aquelles que repercuteixin indirectament en els infants petits (per exemple, en relació amb el medi ambient, habitatge, el transport).

14. Respecte a les opinions i sentiments dels infants petits. L'article 12 estableix que l'infant té dret a expressar la seva opinió lliurement en tots els assumptes que l'afecten i a que es tinguin degudament en compte. Aquest dret reforça la condició de l'infant petit com a participant actiu en la promoció, protecció i supervisió dels seus drets. Amb freqüència s'ignora el respecte a l'entitat de l'infant petit, com a participant en la família, comunitat i societat, o es rebutja per inapropiada en raó de la seva edat i immaduresa. En molts països o regions, les creences tradicionals han insistit en la necessitat que els infants petits tenen de capacitació i socialització. Els infants han estat considerats poc desenvolupats, faltats fins i tot de capacitats essencials per a la comprensió, la comunicació i l'adopció de decisions. Han estat faltats de poders, dins de les seves famílies i molt sovint han estat muts i invisibles en la societat. El Comitè desitja reafirmar que l'article 12 s'aplica tant als infants petits com als infants de més

edat. Com a portadors de drets, fins i tot els infants més petits tenen dret a expressar les seves opinions que haurien de “tenir-se degudament en compte, en funció de l’edat i la maduresa de l’infant” (art. 12.1). Els infants petits són extremadament sensibles al seu entorn i adquireixen ràpidament comprensió de les persones, llocs i rutines que formen part de les seves vides, a més de consciència sobre la seva pròpia i única identitat. Poden fer eleccions i comunicar els seus sentiments, idees i desigs de múltiples formes, molt abans de que puguin comunicar-se mitjançant les convencions del llenguatge parlat o escrit. Atenent-nos a això:

- a) El Comitè anima els Estats Parts a adoptar totes les mesures adequades per a garantir que el concepte d’infant com a portador de drets amb llibertat per a expressar opinions, i el dret a que se li consultin qüestions que l’afecten, es faci realitat des de les primeres etapes d’una forma ajustada a les capacitats de l’infant, al seu interès superior i al seu dret a rebre protecció enfront a experiències que li puguin fer mal.
- b) El dret a expressar opinions i sentiments ha d’estar fermament assentat en la vida diària de l’infant en la llar (en particular, si és el cas, en la família ampliada) i en la seva comunitat; en tota la gamma d’instal·lacions d’atenció de la salut, cura i educació en la primera infància, així com en els procediments judicials; i en el desenvolupament de polítiques y serveis, en particular mitjançant investigació i consultes.
- c) Els Estats Parts haurien d’adoptar totes las mesures adequades per a promoure la participació activa de pares, professionals i autoritats responsables en la creació d’oportunitats per a infants petits amb la finalitat que exercitin de forma creixent els seus drets en activitats diàries, en tots els entorns pertinents, fins i tot proporcionant capacitació en relació amb les aptituds necessàries. Per aconseguir el dret a la participació, cal que els adults adoptin una actitud centrada en l’infant, que escoltin els infants petits i que respectin la seva dignitat i els seus punts de vista individuals. També cal que els adults facin gala de paciència i creativitat adaptant les seves expectatives als interessos de l’infant petit, al seus nivells de comprensió i a les formes de comunicació preferides.

IV. RESPONSABILITATS PATERNES I ASSISTÈNCIA DELS ESTATS PARTS

15. Una funció essencial per als pares i altres tutors. En circumstàncies normals, els pares d’un infantpetit fan una funció essencial quant a aconseguir els seus drets, juntament amb altres membres de la família, la família ampliada o la comunitat, fins i tot els tutors legals, segons calgui. Això es reconeix plenament en la Convenció (especialment en l’article 5) juntament amb l’obligació dels Estats Parts d’oferir assistència, en particular serveis d’atenció infantil de qualitat (especialment l’article 18). El preàmbul de la Convenció es refereix a la família com “el grup fonamental de la societat i medi natural per al creixement i el benestar de tots els seus membres i en particular dels infants”. El Comitè reconeix que família aquí es refereix a una varietat de concerts, que poden oferir als infants petits atenció, cura i desenvolupament i que inclouen a la família nuclear, la família ampliada i altres varietats tradicionals i modernes de base comunitària, sempre que estiguin d’acord amb els drets i l’interès superior de l’infant.

16. Pares/tutors i interès superior de l’infant. La responsabilitat atorgada als pares i a altres tutors, està vinculada a la condició que estan actuant en interès superior de l’infant. L’article 5 estableix que la funció dels pares és oferir direcció i orientació adequades perquè l’infant pugui utilitzar els drets reconeguts en la present Convenció” Això s’aplica igualment als infants més petits i als més grans. Els bebès i els lactants depenen totalment d’altres, però no són receptors passius d’atenció, direcció i orientació. Són agents socials actius que busquen atenció, protecció, cura i comprensió dels pares o altres persones que en tenen cura, als qui necessiten per a la seva

supervivència, creixement i benestar. Els nadons poden reconèixer els seus pares o altres persones que en tenen cura molt poc després del seu naixement i participen activament en una comunicació no verbal. En circumstàncies normals, els infants petits formen vincles forts i mutus amb els pares o tutors. Aquestes relacions ofereixen a l'infant una seguretat física i emocional, així com cura i atenció coherents. Mitjançant aquestes relacions els infants construeixen una identitat personal i adquireixen aptituds, coneixements i conductes valorats culturalment. D'aquesta forma, els pares i altres persones que en tenen cura, són normalment el conducte principal a mitjançant el qual els infants petits poden realitzar els seus drets.

17. L'evolució de las facultats com a principi habilitador. L'article es basa en el concepte "d'evolució de les facultats" per a referir-se a processos de maduració i d'aprenentatge mitjançant els quals els infants adquireixin progressivament coneixements, competències i comprensió, en particular, comprensió dels seus drets, i sobre com aquests drets poden materialitzar-se millor. Respectar les facultats en desenvolupament dels infants petits és essencial per a la realització dels seus drets, i especialment importants durant la seva primera infància, atès que es donen unes transformacions ràpides quant al funcionament físic, cognitiu, social i emocional de l'infant des de que és molt petit fins als inicis de la seva escolarització. L'article 5 conté el principi que pares (i altres) tenen la responsabilitat d'ajustar constantment els nivells de recolzament i orientació que ofereixen a l'infant. Aquesta forma d'ajustar-los té en compte els desigs de l'infant així com les seves capacitats que el possibiliten a prendre decisions autònomes i la comprensió d'allò que constitueix el seu interès superior. Si bé un infant petit en general necessita més orientació que un infant més gran, és important tenir en compte les diferències individuals i capacitats entre infants de la mateixa edat i les seves maneres de reaccionar a processos situacionals. Les capacitats en desenvolupament haurien de considerar-se positives i habilitadores i no una excusa per a practiques autoritàries que restringeïssin l'autonomia de l'infant i la seva expressió i que tradicionalment s'han justificat al·legant la relativa immaduresa de l'infant i la seva necessitat de socialització. Els pares (i altres) haurien d'ésser animats a oferir "direcció i orientació" d'una forma centrada en l'infant, mitjançant diàleg i exemples, per mitjans que millorin la capacitat de l'infant petit per a exercir els seus drets, en particular el seu dret a participar (art. 12.1) i el seu dret a la llibertat de pensament, consciència i religió (art. 14)1.

18. Respectar les funcions paternals. L'article 18 de la Convenció reafirma que els pares o representants legals, tenen la responsabilitat primordial de promoure el desenvolupament i benestar de l'infant, essent la seva preocupació fonamental l'interès superior de l'infant (arts. 18.1 y 27.2). Els Estats Parts hauran de respectar la supremacia de pares i mares.

Això implica l'obligació de no separar els infants dels seus pares, a no ser que això afecti l'interès superior de l'infant (art. 9). Els infants petits són especialment vulnerables a les conseqüències adverses, degut a la seva dependència física i vinculació emocional amb els seus pares i tutors. També són menys capaços de comprendre les circumstàncies de qualsevol separació. Les situacions que probablement repercuteixen negativament en els infants petits, són la negligència i la privació de les atencions paternals adequades; atenció paternal en situació de gran angoixa, material o psicològica o salut mental menystinguda; l'atenció paternal en situació d'aïllament; l'atenció que és incoherent porta conflictes entre els pares o és abusiva per als infants i les situacions en las que els infants experimenten relacions interrompudes (incloses separacions forçades) o en les que se'ls proporciona atenció institucional de baixa qualitat. El Comitè urgeix els Estats Parts a adoptar totes les mesures necessàries per garantir que els pares puguin assumir la responsabilitat primordial dels seus fills, a recolzar els pares a complir amb les seves responsabilitats, en particular reduint privacions, interrupcions i distorsions

que són perjudicials per a l'atenció que es dóna a l'infant, i a adoptar mesures quan el benestar dels infants petits pugui estar en risc. La meta global dels Estats Parts haurà d'incloure la disminució del nombre d'infants abandonats o orfes, així com la reducció al mínim del nombre d'infants que necessitin atenció institucional o altres formes d'atenció a llarg termini, excepte quan es consideri que això va en pro del millor interès de l'infant petit (vegis també Secció VI *infra*)

19. Tendències socials i la funció de la família. La Convenció remarca que “ambdós pares tenen obligacions comunes en el que es refereix a la criança i el desenvolupament de l'infant”, reconeixent-se a pares i mares com a persones que en tenen cura en igualtat (art. 18.1). El Comitè observa que en la pràctica els models familiars són variables i que canvien segons les regions, així mateix quant a la disponibilitat de xarxes no estructurades de recolzament als pares, existint una tendència global amb una major diversitat en la mida de la família, les funcions paternals i els concerts en relació a la criança dels infants. Aquestes tendències són especialment importants quant als infants petits, tenint en compte que el seu desenvolupament físic, personal i psicològic està més ben servit mitjançant un petit nombre de relacions coherents i atentes. En general aquestes relacions consisteixen en una combinació de pare, mare, germans, avis i altres membres de la família ampliada, conjuntament amb altres persones que tenen cura d'ells, professionals especialitzats en l'atenció i educació de l'infant. El Comitè reconeix que cada una d'aquestes relacions pot fer una aportació diferenciada a la realització dels drets de l'infant consagrats per la Convenció i que diversos models familiars poden ajustar-se a la promoció del benestar de l'infant. En alguns països i regions, les actituds socials que canvien en relació amb la família, el matrimoni i la paternitat, estan repercutint en les experiències de la primera infància dels infants petits, per exemple després de les separacions i en les reconstruccions familiars. Les pressions econòmiques també influeixen en els infants petits, per exemple quan els pares es veuen obligats a treballar lluny de les seves famílies i comunitats. En altres països i regions, la malaltia i la mort d'un o d'ambdós pares o d'algun altre parent degut a la SIDA és ara una característica comuna de la primera infància. Aquests i molts altres factors repercuteixen en les capacitats dels pares per complir amb les seves responsabilitats en relació als infants. Amb caràcter més general, durant períodes de ràpid canvi social, les pràctiques tradicionals poden no ser viables o pertinents a les circumstàncies paternals i estils de vida actuals, però sense que hagi passat temps suficient perquè les noves pràctiques s'assimilin i les noves competències paternals s'entenguin i valorin.

20 Assistència als pares. Els Estats Parts, han de donar assistència adequada als pares, representants legals i família ampliada, en l'exercici de les seves responsabilitats en relació amb la criança dels fills (arts. 18.2 i a8.3) en particular assistint als pares a oferir condicions de vida necessàries per al desenvolupament de l'infant (art. 27.2) i garantint que els infants rebin la protecció i cura adequades (art. 3.2). Al Comitè li preocupa que no es tinguin suficientment en compte els recursos, coneixements i compromís personal que han de tenir els pares i altres responsables dels infants petits, especialment en societats en les quals el matrimoni i la paternitat prematures encara estan ben mirats, així com en societats en las quals hi ha alta presència de pares joves i solters. La primera infància és el període de responsabilitats paternals més ampli (i intens) en relació al benestar de l'infant, contemplats per la Convenció la seva supervivència, salut, integritat física i seguretat emocional, nivells de vida i atenció, oportunitats de joc i aprenentatge i llibertat d'expressió. En conseqüència, la realització dels drets de l'infant depèn en gran mesura del benestar i recursos dels que disposin els que tenen la responsabilitat de tenir cura d'ell. Reconèixer aquestes interdependències és un punt de partida adequat per a planificar l'assistència i serveis dels pares, representants legals i altres persones que en tenen cura. Per exemple:

- a) Un enfocament integrat inclouria intervencions que repercutissin indirectament en la capacitat dels pares per a promoure l'interès superior de l'infant (per exemple, fiscalitat i

prestacions, habitatge adequat, horaris de treball així com aquells que tinguin conseqüències més immediates (per exemple, serveis d'atenció de la salut perinatal per a mares i bebès, educació perinatal, visitadores a domicili).

- b) Si es vol oferir assistència adequada s'hauran de tenir en compte les noves funcions i coneixements que s'exigeixen als pares, així com les formes en què les demandes i pressions varien durant la primera infància, com per exemple, a mesura que els infants adquireixen més mobilitat, es comuniquen millor verbalment, són més competents socialment i també en la mesura en què comença a participar en programes d'atenció i educació;
- c) L'assistència als pares, haurà d'incloure previsió d'educació paternal, assessorament als pares i altres serveis de qualitat per a mares, pares, germans, avis i altres persones que, ocasionalment, puguin assumir responsabilitats en la promoció de l'interès superior de l'infant;
- d) L'assistència també inclou l'oferta de recolzament als pares i altres membres de la família mitjançant modalitats que portin a relacions positives i sensibles amb infants petits i millorin la comprensió dels drets i interès superior de l'infant.

21. La millor forma d'aconseguir una assistència adequada als pares, pot ser en el marc de polítiques globals en favor de la primera infància (vegis la secció V *infra*), en particular mitjançant provisió d'atenció a la salut, atenció i educació durant els primers anys. Els Estats Parts, haurien de vetllar perquè els pares rebessin un recolzament adequat que els permetés implicar als infants petits plenament en aquests programes, especialment als grups més desavantatjats i vulnerables. En particular, l'article 18.3 reconeix que molts pares són actius econòmicament, molt sovint en ocupacions escassament remunerades, que combinen amb les seves responsabilitats paternals. L'article 18.3 exigeix als Estats Parts que adoptin totes les mesures apropiades perquè els infants que tenen pares que treballen tinguin dret a beneficiar-se de serveis d'atenció infantil, de protecció de la maternitat, i d'instal·lacions quan reuneixin les condicions requerides. A aquest respecte, el Comitè recomana que els Estats Parts ratifiquin el conveni sobre la protecció de la maternitat, 2000 (Nº 183) de l'Organització Internacional del Treball.

V. POLÍTIQUES I PROGRAMES GLOBAIS EN FAVOR DE LA PRIMERA INFÀNCIA, ESPECIALMENT PER A INFANTS VULNERABLES

22. Estratègies basades en els drets i multisectorials. En molts països i regions, la primera infància ha estat escassament prioritària en el desenvolupament del servei de qualitat. Aquests serveis, sovint han estat fragmentaris. Freqüentment han estat responsabilitat de diversos departaments governamentals en els plans central i local, i la seva planificació, sovint, ha estat poc sistemàtica i descoordinada. En alguns casos han estat també, en gran mesura, oferts pel sector privat i el voluntariat, sense comptar amb recursos, normatives o garanties de qualitat suficients. S'insta als Estats Parts a desenvolupar estratègies basades en drets, coordinades i multisectorials amb la finalitat de vetllar que els interessos superiors de l'infant siguin sempre el punt de partida en la planificació i provisió de serveis. Aquests hauran de basar-se al voltant d'un enfocament sistemàtic i integrat de l'elaboració de legislació i polítiques en relació amb tots els infants de fins a 8 anys d'edat. Cal un marc global de serveis, disposicions i instal·lacions en relació amb la primera infància amb el suport de sistemes d'informació i supervisió. Els serveis globals seran coordinats amb l'assistència oferta als pares i respectaran plenament les seves responsabilitats, així com les seves circumstàncies i necessitats (segons el que està previst en els articles 5 i 18 de la Convenció) (vegis la secció IV *supra*). Haurà també de consultar els pares que participaran en la planificació de serveis globals.

23. Criteris programàtics i capacitació professional adequats al grup d'edat. El Comitè fa especial insistència en que una estratègia global a favor de la primera infància ha de tenir també en compte la maduresa i individualitat dels infants per separat, en particular reconeixent

les prioritats del desenvolupament que canvien en relació amb grups d'edat específics (per exemple bebès, infants que comencen a caminar, en pre-escolar i grups de bàsica en els primers anys) i les repercussions que això té en les normatives programàtiques i els criteris de qualitat. Els Estats Parts han de garantir que les institucions, serveis i instal·lacions responsables de la primera infància, s'ajustin a criteris de qualitat, especialment en les esferes de salut i integritat i que el personal tingui les adequades qualitats psicosocials i sigui apte, suficientment nombrós i ben capacitat. La provisió de serveis ajustats a les circumstàncies, edat i individualitat de l'infant petit exigeix que tot el personal estigui capacitat per a treballar amb aquest grup d'edat. Treballar amb infants petits hauria d'estar valorat socialment i remunerat degudament, amb la finalitat d'atraure una massa global altament qualificada, composta tant per homes com per dones. És essencial que tinguin una comprensió correcta i actualitzada, tant en la teoria com en la pràctica, dels drets i desenvolupament de l'infant (vegeu també el paràgraf 41); que adoptin pràctiques d'atenció, plans d'estudi i pedagogies centrades en l'infant i adequats, i que tinguin accés a recursos i recolzament professional especialitzat, en particular a un sistema de supervisió i control en relació amb programes, institucions i serveis públics i privats.

24. Accés a serveis, especialment per als més vulnerables. El Comitè fa una crida als Estats Parts a fi que vetllin de manera que tots els infants petits (i a aquells que tenen la responsabilitat del seu benestar) tinguin garantit l'accés a serveis adequats i efectius, en particular programes d'atenció de la salut, cura i educació, especialment dissenyats per a promoure el seu benestar. S'haurà de fer especial atenció als grups més vulnerables d'infants petits i a aquells que tenen risc de discriminació (art. 2) Això inclou les nenes, els infants que viuen en la pobresa, els infants amb discapacitats, infants que pertanyen a grups indígenes minoritaris, infants de famílies immigrants, infants orfes o que no tenen l'atenció paternal per altres raons, infants que viuen en institucions, infants que viuen amb les seves mares a la presó, infants refugiats i que demanin asil, infants infectats per la SIDA, o afectats per la malaltia i infants de pares alcohòlics o drogaaddictes (vegeu, també, secció IV)

25 Registre de naixements. Els serveis globals per a la primera infància, comencen amb el naixement. El Comitè observa que el registre de tots els infants en néixer continua sent un repte de primera magnitud per a molts països i regions. Això pot repercutir negativament en el sentiment d'identitat personal de l'infant, i els infants poden veure denegats els seus drets a l'atenció, educació i benestar social bàsics. Com a primera mesura per a garantir el dret de l'infant a la supervivència, al desenvolupament i a l'accés a serveis de qualitat per a tots els infants (art. 6). El Comitè recomana que els Estats Parts adoptin totes les mesures necessàries per vetllar perquè tots els infants siguin registrats en néixer. Això pot aconseguir-se mitjançant un sistema de registre universal i ben gestionat que sigui accessible a tots i gratuït. Un sistema efectiu ha de ser flexible i respondre a les circumstàncies de la família, per exemple establint unitats de registre mòbils si és necessari. El Comitè observa que els infants malalts o discapacitats tenen menys possibilitats de ser enregistrats en algunes regions i insisteix en què tots els infants han de ser enregistrats en néixer, sense discriminació de cap tipus, (art.2). El Comitè també recorda als Estats Parts la importància de facilitar la inscripció retardada dels naixements i de vetllar perquè tots els infants, fins i tot els no inscrits tinguin el mateix accés a l'atenció de la salut, educació i altres serveis socials.

26. Nivell de vida i seguretat social. Els infants petits tenen dret a un nivell de vida adequat per al seu desenvolupament físic, mental, espiritual i social (art. 27). El Comitè observa amb preocupació que milions d'infants petits no tenen garantit, fins i tot, el nivell de vida més elemental, àdhuc el reconeixement generalitzat de les conseqüències adverses que tenen les privacions. **Créixer en una pobresa relativa destrueix el benestar, la integració social i l'autoestima de l'infant i redueix les oportunitats d'aprenentatge i desenvolupament. Créixer en condicions d'absoluta pobresa, té, fins i tot, conseqüències més greus amenaçant la supervivència de l'infant i la seva salut, així com soscant la qualitat de vida bàsica.** S'insta als Estats Parts que posin en marxa estratègies sistemàtiques per a reduir la pobresa en la primera infància així com per combatre els seus efectes negatius en el benestar de l'infant. S'ha

d'utilitzar tots els mitjans possibles fins i tot "assistència material i programes de recolzament" als infants i a les famílies (art. 27.3) per a poder garantir als infants petits un nivell de vida bàsic ajustat als seus drets. Realitzar el dret de l'infant a beneficiar-se de la seguretat social, fins i tot de l'assegurança social, és un important element de qualsevol estratègia (art.26).

27. Provisió d'atenció de la salut. Els Estats Parts hauran de garantir que tots els infants tinguin accés al més alt nivell possible de salut i nutrició durant els seus primers anys de vida, amb la finalitat de reduir la mortalitat infantil i permetre a l'infant, gaudir d'un inici saludable en la vida (art. 24). En especial:

- a) Els Estats Parts tenen la responsabilitat de garantir l'accés a l'aigua potable salubre, a sanejament i immunització adequats, a una bona nutrició i serveis mèdics, que són essencials per a la salut de l'infant petit, així com a un entorn sense tensions. La malnutrició i la malaltia tenen una repercussió a llarg termini, en la salut i en el desenvolupament físic de l'infant. Afecten l'estat mental de l'infant, inhibeixen la seva participació en l'aprenentatge social i redueixen les seves perspectives de realitzar tot el seu potencial, Això mateix s'aplica a la obesitat i als estils de vida poc saludables.
- b) Els Estats Parts tenen la responsabilitat de fer realitat els drets de l'infant a la salut, instant a l'educació sobre la salut i el desenvolupament de l'infant, en particular sobre els avantatges de la lactància materna, la nutrició, la higiene i el sanejament. S'haurà de donar prioritat, també, a la provisió d'atenció prenatal i postnatal adequada a mares i a lactants, a fi de fomentar les relacions favorables entre la família i l'infant i especialment entre l'infant i la seva mare (o altres tutors) (art. 24.2). Els nens petits són també capaços de contribuir, ells mateixos, a vetllar per la seva salut personal i portar estils de vida saludables entre els seus companys, per exemple mitjançant la participació en programes adequats d'educació sanitària centrada en l'infant.
- c) El Comitè vol assenyalar a l'atenció dels Estats Parts, els reptes especials que planteja la SIDA per a la primera infància. Haurien de prendre's totes les mesures necessàries per: i) prevenir la infecció de pares i infants petits, especialment intervenint en les cadenes de transmissió, concretament entre pare i mare, i de mare a fill, ii) oferir diagnòstics adequats, tractaments efectius i altres formes de recolzament tant als pares com als infants petits que estan infectats pel virus (incloses teràpies antirretrovirals), iii) garantir atenció alternativa adequada per a infants que han perdut els seus pares o altres tutors degut a la SIDA, en particular els orfes sans i els infectats vegeu també l'Observació General núm.3 (2003) sobre la SIDA i els drets de l'infant).

28. L'Educació en la primera infància. La Convenció reconeix el dret de l'infant a l'educació i estipula que l'ensenyament primari ha de ser obligatori i gratuït per a tots (art. 28). El Comitè reconeix, i ho valora, que alguns Estats Parts tenen previst fer que tots els infants puguin disposar d'un any d'educació pre-escolar gratuïta. El Comitè interpreta que el dret a l'educació durant la primera infància comença en néixer i està estretament vinculat amb el dret de l'infant petit a un màxim desenvolupament (art. 6.2). La vinculació entre educació i desenvolupament, s'explica més detalladament en l'article 29:

"Els Estats Parts, convenen que l'educació de l'infant haurà d'estar encaminada a desenvolupar la personalitat, les aptituds i la capacitat mental i física de l'infant fins al màxim de les seves possibilitats". L'Observació general núm. 1, sobre els propòsits de l'educació, explica que l'objectiu és "habilitar l'infant desenvolupant les seves aptituds, el seu aprenentatge i altres capacitats, la seva dignitat humana, l'autoestima i confiança en ell mateix" i que això s'ha d'aconseguir mitjançant modalitats que estiguin centrades en l'infant, siguin favorables a l'infant i reflecteixin els drets i dignitat intrínseca de

l'infant (par. 2). Es recorda als Estats Parts que el dret del'infant a l'educació, inclou a tots els infants, i que les nenes han de poder participar en l'educació, sense discriminació de qualsevol tipus (art. 2).

29. Responsabilitats paternals i públiques en matèria d'educació en la primera infància. El principi que els pares (i altres tutors), són els primers educadors dels infants, està ben establert i protegit mitjançant l'èmfasi que la Convenció posa en el respecte a la responsabilitat dels pares (secció IV *supra*). S'espera d'ells que proporcionin direcció i orientació adequades als infants petits en l'exercici dels seus deures i ofereixin un entorn de relacions viables i afectives basades en el respecte i la comprensió (art. 5). El Comitè convida els Estats Parts a fer d'aquest principi la base de la planificació de l'educació en la primera infància, i això, en dos sentits:

- a) Donant assistència apropiada als pares per a la realització de les seves funcions respecte a la criança de l'infant (art. 18.2), els Estats Parts hauran de prendre totes les mesures apropiades per a millorar la comprensió dels pares sobre la seva funció en la educació primerenca de l'infant, promoure pràctiques de criança que estiguin centrades en l'infant, fomentar el respecte a la dignitat de l'infant i oferir oportunitats de desenvolupament, la comprensió, l'autoestima i la confiança envers ell mateix.
- b) En la planificació de la primera infància, Els Estats Parts, en tot moment, hauran d'oferir programes que contemplin la funció dels pares, i que s'elaborin, sempre que es pugui, en col·laboració amb els pares, fins i tot amb una cooperació activa entre pares, professionals i altres, per a desenvolupar "la personalitat, les aptitud i la capacitat mental i física de l'infant fins al màxim dels seus potencials" (art. 29.1)

30. El Comitè fa una crida als Estats Parts perquè vetllin perquè tots els infants petits rebin l'educació en el sentit més ampli (com s'explica en el paràgraf 21 *supra*), que reconegui la funció principal dels pares, de la família ampliada i de la comunitat, així com la contribució dels programes organitzats d'educació en la primera infància, oferts per l'Estat, la comunitat, o les institucions de la societat civil. Les proves obtingudes mitjançant investigació, demostren que els programes d'educació de qualitat, poden repercutir de forma molt positiva en la transició, amb èxit, dels infants petits a l'escola primària, en les seves fites educatives i en la seva integració social a llarg termini. Molts països i regions, proporcionen, en l'actualitat, educació global en la primera infància, des dels 4 anys d'edat, una educació que en alguns països s'integra en els serveis de guarderia per a pares treballadors. Reconeixent que les divisions tradicionals entre serveis "d'atenció" i "educació" no sempre han resultat ser del millor interès per a l'infant, el concepte d'"Educare" s'usa, en algunes ocasions, per indicar aquesta evolució favorable als serveis integrats, i ve a reforçar el reconeixement que és necessari tenir un enfocament combinat, total i multisectorial de la primera infància.

31. Programes de base comunitària. El Comitè recomana que els Estats Parts recolzin els programes de desenvolupament en la primera infància, en particular, els programes pre-escolars basats en la llar i la comunitat, en els que l'habilitació i educació dels pares (i altres persones que en tenen cura) siguin característiques excel·lents. Els Estats Parts han de exercir una funció essencial en oferir un marc legislatiu per a la provisió de serveis de qualitat suficientment dotats de recursos, i per vetllar perquè els criteris estandarditzats s'adeqüin a les circumstàncies dels grups i individus concrets i a les prioritats de desenvolupament dels grups especials d'edat, des de la lactància fins a la transició a l'escola. Se'ls insta a elaborar programes d'alta qualitat adequats al desenvolupament i la cultura de cadascú, treballant amb les comunitats locals en comptes d'imposar un criteri estandarditzat, en relació amb l'atenció i l'educació en la primera infància. El Comitè recomana, així mateix, que els Estats Parts presentin més atenció i aportin el seu recolzament actiu a un enfocament dels programes per a la

primera infància basats en els drets, en particular iniciatives relacionades amb la transició a l'escola primària que garanteixin la continuïtat i el progrés, amb la finalitat de desenvolupar la confiança de l'infant, les seves aptituds per comunicar-se i el seu entusiasme per aprendre, mitjançant la seva participació activa en activitats de planificació, entre d'altres.

32. El sector privat com a proveïdor de serveis. Amb referència a les recomanacions adoptades durant el dia del debat general 2002 sobre el tema "El sector privat com a proveïdor de serveis i la seva funció en la realització dels drets del nen (vegeu el document CRC/C/12.1 par. 630 a 653), el Comitè recomana que els Estats Parts donin recolzament a les activitats del sector no governamental com a instrument per a l'aplicació dels programes. Insta també a tots els proveïdors de serveis no estatals (proveïdors "comercials" així com "sense ànim de lucre") a respectar els principis i disposicions de la Convenció, i, en aquest sentit recorda als Estats Parts la seva obligació principal de vetllar per la seva aplicació. Els professionals que treballen amb infants petits (en el sector públic i privat), han de comptar amb una preparació profunda, formació permanent i remuneració adequada. En aquest respecte, els Estats Parts són responsables de l'aprovisionament de serveis per al desenvolupament en la primera infància. El paper de la societat civil ha de ser complement, no pas substituït, del paper de l'Estat. Quan els serveis no estatals fan una funció preponderant, el Comitè recorda als Estats Parts que tenen l'obligació de supervisar i regular la qualitat del servei que es dóna, per a garantir que es protegeixin els drets de l'infant i s'atengui el seu interès superior.

33. Educació sobre drets humans en la primera infància. Tenint en compte l'article 29 de la Convenció i l'Observació general núm. 1 (2001), el Comitè, també recomana que els Estats Parts incloguin educació sobre drets humans en l'educació en la primera infància. Aquesta educació ha de ser participativa i habilitadora per als infants, oferint-los-hi oportunitats pràctiques de fer servir els seus drets i responsabilitats de manera que s'adapti als seus interessos, les seves inquietuds i les seves capacitats de desenvolupament. L'educació sobre drets humans d'infants petits hauria de girar al voltant de temes quotidians en la llar, en els centres d'atenció infantil, en programes d'educació en la primera infància i en altres entorns comunitaris amb els que els infants petits es puguin identificar.

34. Dret al descans, a l'oci i al joc. El Comitè observa que els Estats Parts i altres interessats no han fet prou cas de l'aplicació de les disposicions de l'article 31 de la Convenció, que garanteix "el dret de l'infant al descans i a l'esbarjo, al joc i a les activitats recreatives pròpies de la seva edat, i a participar lliurement en la vida cultural i en les arts". El joc és una de les característiques més distintives de la primera infància. Mitjançant el joc els infants tant poden gaudir de les capacitats que tenen, com posar-les a prova, tant si juguen sols com en companyia d'altres. El valor del joc creatiu i de l'aprenentatge d'exploració, està àmpliament reconegut en l'educació de la primera infància. De totes maneres, realitzar el dret al descans, a l'esbarjo i al joc, sovint es veu obstaculitzat per la falta d'oportunitats perquè els infants es trobin, juguin i interactuin, en entorns centrats en l'infant, segurs, adients, estimulants i sense tensions. En molts entorns urbans, l'espai en el qual els infants poden exercir el seu dret al joc es troba especialment en perill, ja que el disseny en l'habitatge i la densitat d'edificació, els centres comercials i els sistemes de transport, es confonen amb el soroll, la contaminació i tot tipus de perills, per crear un entorn perillós per als infants petits. El dret dels infants a jugar també es pot veure frustrat per les excessives tasques domèstiques (que especialment afecten les nenes), o per una escolarització competitiva. En conseqüència, el Comitè fa una crida als Estats Parts, les organitzacions no governamentals (ONG) i els sectors privats, perquè assenyalin i eliminin els potencials obstacles existents, de manera que els infants més petits puguin gaudir d'aquest dret. Es

considera una part de les estratègies per a la reducció de la pobresa. En la planificació de les ciutats i d'instal·lacions d'esbarjo i joc, s'haurà de fer atenció al dret dels infants d'expressar les seves opinions (art. 12), mitjançant consultes adequades. En tots aquests aspectes s'insta als Estats Parts, a tenir-ne més cura i a assignar recursos suficients (humans i financers) a la realització del dret al descans, l'esbarjo i el joc.

35. Tecnologies modernes de comunicacions i primera infància. L'article 17 reconeix la important funció que desenvolupen els mitjans de comunicació, tant els mitjans tradicionals basats en la lletra impresa com els moderns mitjans de comunicació basats en la tecnologia, en contribuir positivament en la realització dels drets de l'infant. La primera infància és un mercat específic per als publicistes i productors de mitjans de comunicació, als quals s'ha d'animar a difondre material que s'ajusti a les capacitats i interessos dels infants petit, que els sigui beneficiós, social i culturalment, pel seu benestar i que reflecteixi la diversitat de circumstàncies que envolten els infants, tant nacionals com regionals, així com les diverses cultures i llengües. S'haurà de prestar especial atenció a les necessitats dels grups minoritaris de manera que tinguin accés a mitjans de comunicació que promouen el seu reconeixement i integració social. L'article 17e) també es refereix a la funció dels Estats Parts en protegir l'infant davant de material inadequat i potencialment perjudicial. Preocupen especialment, la ràpida multiplicació, quant a varietat i accessibilitat, de les noves tecnologies, inclòs els mitjans de comunicació basats en Internet. Els infants petits es troben en situació d'especial risc, si s'exposen a material inadequat o ofensiu. S'insta als Estats Parts a regular la producció i difusió de mitjans de comunicació mitjançant modalitats que protegeixin els infants petits, així com a recolzar els pares/persones que en tenen cura, a complir amb les seves responsabilitats en la criança dels infants (art. 18).

VI. INFANTS PETITS AMB NECESSITATS ESPECIALS DE PROTECCIÓ

36. Vulnerabilitat dels infants petits enfront els riscos. Al llarg d'aquesta observació general, el Comitè veu que gran nombre d'infants petits creixen en circumstàncies difícils que freqüentment constitueixen una violació dels seus drets. Els infants petits són especialment vulnerables al mal causat per relacions poc fiables o inconseqüents amb pares i persones que tenen cura d'ells o pel fet de créixer en condicions de pobresa extrema i privació, envoltats per conflictes i violència desplaçats de les seves llars com a refugiats o per qualsevol altre cúmul d'adversitats d'altre tipus, perjudicials pel seu benestar. Els infants petits són menys capaços de captar aquestes adversitats o de resistir-se als efectes perjudicials per la seva salut o desenvolupament físic, mental, espiritual o social. Es troben especialment en situació de risc quan els pares o altres persones que tenen cura d'ells, són incapaços d'oferir-los l'adequada protecció, ja sigui per una malaltia, una defunció, o a causa de la dissolució de les famílies o comunitats. Siguin quines siguin les circumstàncies, els infants petits necessiten una consideració particular deguda als ràpids canvis de desenvolupament que estan experimentant; són més vulnerables a la malaltia, al trauma i al desenvolupament distorsionat o pertorbat, i es troben relativament impotents per a evitar les dificultats o resistir-se aquestes dificultats, depenent d'altres, que els ofereixin protecció i promoguin el seu interès superior. En els paràgrafs següents, el Comitè senyala a l'atenció dels Estats Parts les principals circumstàncies difícils a les que es refereix la Convenció, i que tenen una clara repercussió en els drets de la primera infància. Aquesta llista no és exhaustiva, i en qualsevol cas, els infants poden quedar exposats a múltiples riscos. En general, l'objectiu dels Estats Parts hauria de ser el de garantir que tots els infants, en qualsevol circumstància, rebessin protecció adequada en la realització dels seus drets:

- a) *Abús i negligència* (art. 19). Els infants petits són freqüentment víctimes de negligències, maltractes, i abusos, incloses violència física i mental. L'abús, molt

sovint es dona dins de les famílies, podent ser, en aquest cas, especialment destructiu. Els infants petits són menys capaços d'evitar-ho o resistir-s'hi, de comprendre allò que està passant i també de buscar protecció en els altres. Hi ha proves convincentes que el trauma resultant de la negligència i l'abús, tenen una repercussió negativa en el seu desenvolupament, fins i tot respecte als infants molt petits, efectes mesurables en els processos de maduració cerebral. Tenint en compte que l'abús i la negligència són més preponderants en la primera infància, i considerant que hi ha proves que tenen repercussió a llarg termini, els Estats Parts hauran de fer tot el que puguin per salvaguardar els infants petits en situacions de risc i oferir protecció a les víctimes d'abús, prenent mesures positives per ajudar-los en la seva recuperació del trauma, evitant així mateix, estigmatitzar-los per les violacions de que han sigut víctimes.

- b) *Infants sense família* (arts. 20 y 21). Els drets dels infants al desenvolupament es veuen en alt risc quan aquests infants són orfes, estan abandonats o se'ls ha privat d'atenció familiar, o quan pateixen llargues interrupcions en les seves relacions o separacions (per exemple, amb motiu de desastres naturals o altres situacions d'emergència, epidèmies com la SIDA, empresonament dels pares, conflictes armats, guerres i migracions forçoses). Aquestes adversitats, repercutiran de manera diferent en els infants segons la seva resistència personal, la seva edat i les seves circumstàncies, així com de la disponibilitat de fonts més àmplies de recolzament i d'atenció alternativa. De la investigació, sembla desprendre's que l'atenció institucional de baixa qualitat, rarament promou el desenvolupament físic i psicològic saludable, i pot tenir conseqüències negatives greus per a la integració social a llarg termini, especialment quant a infants menors de 3 anys, però també entre infants de fins a 5 anys d'edat. En la mesura en què es necessita atenció alternativa, la col·locació, com més aviat millor, en atenció de base familiar o parafamiliar, té més grans probabilitats de produir resultats positius entre els infants petits. S'anima als Estats Parts a invertir en formes d'atenció alternativa i recolzar-les, unes formes que puguin garantir la seguretat, la continuïtat de l'atenció i l'afecte, i ofereixin ocasions en las que els infants petits formin vinculacions a llarg termini, basades en el respecte i la confiança entre ells mateixos, per exemple, mitjançant l'acollida, l'adopció i el recolzament a famílies ampliades. Quan es busqui l'adopció, "l'interès superior de l'infant serà la consideració més important" (art. 21), no solament "una consideració primordial" (art. 3) tenint en compte i respectant de forma sistemàtica tots els drets pertinents de l'infant, i les obligacions dels Estats Parts establerts en qualsevol part de la Convenció i assenyalats en la present observació general.
- c) *Refugiats*. (art. 22) Els infants petits que són refugiats tenen les possibilitats molt altes de desorientar-se, ja que han perdut gran part de les coses que els són familiars en els seus entorns i en les seves relacions quotidianes. Ells i els seus pares tenen dret a un accés igualitari a salut, atenció educació i altres serveis. Els infants que no estan acompanyats o els que estan separats de les seves famílies es troben en situació d'especial risc. El Comitè ofereix orientació detallada quant a l'atenció i protecció d'aquests infants en l'observació general núm. 6 (2005), quant al tracte dels menors no acompanyats i separats de les seves famílies fora del seu país d'origen.
- d) *Infants amb discapacitat*. (art. 23). La primera infància és el període durant el qual normalment s'identifiquen les discapacitats, i s'és conscient de les repercussions que tindran en el benestar i desenvolupament de l'infant. Mai s'ha d'internar infants en institucions degut a les seves discapacitats. És prioritari vetllar per la igualtat d'oportunitats a fi de poder participar plenament en la vida educativa i comunitària, fins i tot mitjançant l'eliminació de barreres que li posin obstacles en la realització

dels seus drets. Els infants petits discapacitats, tenen dret a l'assistència especialitzada adequada, en particular el recolzament del seus pares (o altres persones que tinguin cura d'ells). Els infants discapacitats han d'estar en tot moment tractats amb dignitat i de manera que se sentin autosuficients. (Vegeu també les recomanacions del dia de debat general del Comitè de 1997 quant a "Els drets dels nens amb discapacitats" que figura en el document CRC/C/69).

- e) *Treball perillós.* (art. 32) En alguns països i regions, es socialitza els infants de manera que treballin des de molt aviat, fins i tot en activitats potencialment perilloses i que els exploten i que poden perjudicar la seva salut, la seva educació i les perspectives a llarg termini. Per exemple els infants poden ser iniciats a tasques domèstiques o treballs agrícoles, o a assistir els seus pares o germans que fan activitats perilloses. Fins i tot, infants molt petits poden ser vulnerables a l'explotació econòmica com els casos en que són utilitzats o llogats per a la mendicitat. L'explotació d'infants petits en la indústria de l'entreteniment, especialment en la televisió o en pel·lícules, en anuncis o en altres mitjans moderns de comunicació, és també motiu de preocupació. Els Estats Parts tenen responsabilitats especials quant a les formes extremes de treball infantil assenyalades en el Conveni núm. 182 de l'OIT, relatives a les formes pitjors de treball infantil i a l'acció immediata per a la seva eliminació.
- f) *Ús abusiu de substàncies additives.* (art. 33) Si bé els infants molt petits, escassament tenen probabilitat de ser drogoaddictes, poden necessitar atenció sanitària especialitzada si neixen de mares alcohòliques o drogoaddictes, així com també protecció, quan els membres de la família abusen de les drogues i corren el risc d'entrar-hi en contacte. Poden també patir les conseqüències adverses de l'alcoholisme o de l'abús de drogues en els nivells de la vida familiar i en la qualitat de l'atenció, així com córrer el risc de començar d'hora amb l'abús de drogues.
- g) *Abús i explotació sexuals.* (art. 34). Els infants petits i especialment les nenes són vulnerables als abusos i explotació sexual precoç, dins i fora de la família. Els infants petits en circumstàncies difícils es troben en situació especial de risc, per exemple, les nenes utilitzades en tasques domèstiques. Els infants petits, poden també ser víctimes de productores de pornografia; aquest aspecte està cobert pel Protocol Facultatiu de la Convenció sobre els drets de l'Infant respecte a la venda d'infants, la prostitució infantil i la utilització d'infants en la pornografia, de 2002.
- h) *Venda, tràfic i segrest d'infants* (art. 35). El Comitè ha expressat sovint preocupació quant a les proves existents en relació a la venda i tràfic amb infants abandonats i separats de les seves famílies, amb diferents propòsits. Quant al grup d'edats més joves, aquests propòsits poden ser l'adopció, especialment (si bé no únicament) per estrangers. A més del Protocol Facultatiu sobre la venda de nens, la prostitució infantil i la utilització d' nens en la pornografia, el Conveni de La Haia, quant a la Protecció de Nens i la Cooperació en Matèria d'Adopció Internacional de 1993, ofereix un marc i un mecanisme per a prevenir els abusos en aquest camp, i el Comitè, en conseqüència, sempre ha urgit, constant i enèrgicament a tots els Estats Parts, que reconeixen o permeten l'adopció a que ratifiquin aquest tractat o s'hi adhereixin. Un registre de naixements universal sumat a la cooperació internacional, pot ajudar a combatre aquesta violació de drets.
- i) *Conducta conflictiva i infracció de la Llei.* (art. 40). En cap cas, els nens petits (definitos com els nens menors de 8 anys d'edat; (vegis paràgraf 4), seran inclosos en definicions jurídiques d'edat mínima de responsabilitat penal. Els nens petits que tenen mala conducta o violen les lleis, necessiten ajuda i comprensió favorables, amb l'objecte d'augmentar les seves capacitats de control personal, la seva empatia social i la capacitat per a la resolució de conflictes. Els Estats Parts, hauran de

garantir que s'ofereixi als pares o altres persones que en tenen cura, recolzament i capacitació adequats per tal de complir amb les seves responsabilitats (art. 18) i que els nens petits tinguin accés a l'educació i l'atenció de qualitat en la primera infància, i, (si cal) a orientació/teràpies especialitzades.

37. En cadascuna d'aquestes circumstàncies, i en totes les demés formes d'explotació (art. 36), el Comitè insta als Estats Parts a incorporar la situació particular dels nens petits en tota la Legislació, polítiques i intervencions per a promoure la recuperació física i psicològica i la reintegració social en un entorn que promogui la dignitat i el respecte envers ell mateix (art. 39).

VII. FOMENT DE LA CAPACITAT EN MATÈRIA DE PRIMERA INFÀNCIA

38. **Assignació de recursos per la primera infància.** Per tal de garantir que els drets dels infants petits es realitzin plenament durant aquesta fase crucial de la seva existència (i tenint en compte la repercussió que les experiències en la primera infància tenen en les seves perspectives a llarg termini), s'insta els Estats Parts a què adoptin plans estratègics i generals quant al desenvolupament en la primera infància, des d'un marc de drets i, per tant, augmentin l'assignació de recursos humans i finances als serveis i programes de desenvolupament de la primera infància (art. 4) El Comitè reconeix que els Estats Parts que apliquen els drets de l'infant en a la primera infància, ho fan des de diferents punts de partida, pel que fa a les estructures amb les quals compten en matèries de polítiques, serveis i capacitació professional per a la primera infància, així mateix sobre als nivells de recursos dels que poden disposar, per assignar-los a la primera infància. El Comitè, és també conscient que els Estats Parts poden afrontar prioritats incompatibles en aplicar els drets al llarg de tota la infància, per exemple, allà on encara no s'han aconseguit serveis d'atenció de la salut i de l'educació primària universal. És, no obstant, important que hi hagi una inversió pública suficient en serveis, infraestructures i recursos globals, específicament assignats a la primera infància, per les múltiples raons que ja han estat exposades en la present observació general. S'insta, doncs, als Estats Parts a desenvolupar acords de cooperació forts i equitatius entre el Govern, els Serveis Públics i les ONGs, i el sector privat i les famílies per finançar serveis globals que recolzin els drets de l'infant petit. Per últim, el Comitè, insisteix en que allà on els serveis estan descentralitzats, no haurien d'anar en detriment de l'infant petit.

39) **Recopilació i gestió de dades.** El Comitè reitera la importància de comptar amb dades quantitatives i qualitatives actualitzades, quant a tots els aspectes de la primera infància. Per la formulació, supervisió i avaluació de les fites aconseguides, i per avaluar la repercussió de les polítiques. El Comitè és conscient que molts Estats Parts no tenen sistemes de recopilació de dades, a nivell nacional, adequats, sobre la primera infància, en relació amb moltes esferes contemplades en la Convenció, i en particular, que no disposa immediatament d'informació específica i desglossada respecte als infants en els primers anys de vida. El Comitè insta a tots els Estats Parts, a desenvolupar un sistema de recopilació de dades, i indicadors d'acord amb la Convenció i desglossades per gènere, edat, estructura familiar, residència urbana i rural, i altres categories pertinents. Aquest sistema hauria d'incloure tots els infants fins a 18 anys d'edat, fent especial insistència en la primera infància, particularment en els infants que pertanyen a grups vulnerables.

40. **Foment de la capacitat en matèria d'investigació sobre la primera infància.** El Comitè, ha assenyalat, anteriorment, en aquesta observació general, que s'ha fet una observació exhaustiva quant a aspectes de la salut, creixement i desenvolupament cognoscitiu, social i cultural dels infants, en relació amb la influència de factors tant positius com negatius, relatius al seu benestar i també quant a l'impacte potencial dels

programes d'atenció i d'educació en la primera infància, S'està portant una investigació creixent relativa a la primera infància, des d'una perspectiva de drets humans especialment pel que fa a maneres en què poden ser respectats els drets dels infants a la participació, en particular mitjançant la seva participació en el procés d'investigació. La teoria i les proves que es deriven de la investigació en relació a la primera infància, poden aportar molt al desenvolupament de polítiques i pràctiques, així com a la supervisió i avaluació d'iniciatives i a l'educació i capacitació de totes les persones responsables del benestar dels infants petits. Amb tot, el Comitè assenyala també les limitacions de l'actual investigació, degudes a què es centra prioritàriament la primera infància, en una sèrie limitada de contextos i regions del món. Com una part de la planificació en relació amb la primera infància, el Comitè insta a tots els Estats Parts a desenvolupar capacitats nacionals i locals en matèria d'investigació relativa a la primera infància, especialment de la perspectiva basada en els drets.

41. Capacitació en matèria de drets en la primera infància. El coneixement i la competència tècnica relativa a la primera infància, no són estàtics, sinó que canvien amb el temps. Això és degut, entre d'altres coses a les tendències socials que repercuteixen en la vida dels infants petits, els seus pares o altres persones que en tenen cura, a polítiques i prioritats que canvien respecte a la seva cura i a la seva educació, i a les innovacions en matèria d'atenció de l'infant, plans d'estudi i de pedagogia, així com a l'aparició de noves investigacions. La realització dels drets de l'infant en la primera infància, planteja reptes per a totes les persones responsables dels infants, així com per als mateixos infants, a mesura que adquireixen comprensió de la seva funció en les seves famílies, escoles i comunitats. S'insta als Estats Parts a emprendre una capacitació sistemàtica quant a drets dels infants, dirigida als infants i als seus pares, així com a tots els professionals que treballen amb i per als infants, en especial parlamentaris, jutges, magistrats, advocats, oficials encarregats de fer complir la llei, funcionaris, personals d'institucions, i llocs de detenció per a infants, mestres, personal sanitari, treballadors socials, i dirigents locals. A més, el Comitè insta als Estats Parts a realitzar campanyes de conscienciació, dirigides al públic, en general.

42. Assistència internacional. Conscients de les limitacions de recursos que afecten a molts Estats Parts, que tracten d'aplicar les disposicions globals exposades a grans trets en aquesta observació general, el Comitè recomana que les institucions donants, entre aquestes el Banc Mundial, altres organismes de les Nacions Unides i els donants bilaterals, recolzin, financerament i tècnicament, els programes de desenvolupament en la primera infància, i que aquest sigui un dels principals objectius de l'assistència al desenvolupament sostenible en països que reben ajuda internacional. La cooperació internacional efectiva pot també reforçar el foment de la capacitat en matèria de primera infància, en relació al desenvolupament de polítiques, elaboració de programes, investigació i capacitació professional.

43. Amb la vista cap el futur. El Comitè insta a tots els Estats Parts, les organitzacions intergovernamentals, les ONGs, el sector universitari, els grups professionals, i les comunitats de base, a continuar promovent la creació d'institucions independents relatives als drets de la infància, i a facilitar diàlegs i investigacions continus i d'alt nivell, en matèria de polítiques respecte de la importància crucial de la qualitat en la primera infància, en particular, diàlegs en els àmbits internacional, nacional, regional i local.